

ΔΕΟ24 ΤΟΜΟΣ Δ- ΜΕΡΟΣ Β- ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Τόμος 4 – Κεφάλαιο 6 - Ενότητα 1

Ορισμός και σημασία του προϋπολογισμού των δημόσιων φορέων

Δημόσιος προϋπολογισμός: ένα σύνολο λογαριασμών, οι οποίοι περιέχουν τα ποσά των δαπανών και των εσόδων που αναμένεται να πραγματοποιήσει σε μία χρονική περίοδο στο μέλλον.

Τόμος 4 – Κεφάλαιο 6 - Ενότητα 3

Κατηγορίες προϋπολογισμών των δημόσιων φορέων

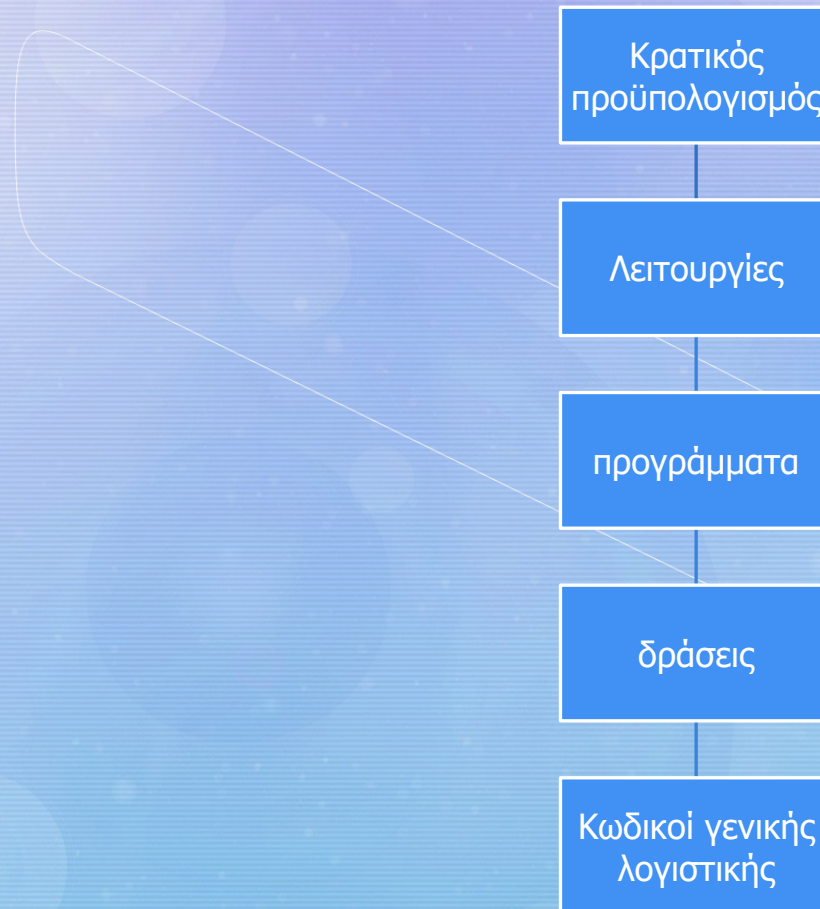
Κριτήρια διάκρισης	Κατηγορίες προϋπολογισμών
1. ανάλογα με το περιεχόμενο των κονδυλίων που περιλαμβάνουν	→ ακαθάριστοι – καθαροί
2. ανάλογα με τη χρονική περίοδο που καλύπτουν	→ ετήσιοι – πολυετείς
3. ανάλογα με τη βάση υπολογισμού των στοιχείων που περιλαμβάνουν	→ ταμειακοί – διοικητικοί
4. ανάλογα με τη μέθοδο πρόβλεψης των κονδυλίων	→ οριακής μεταβολής – μηδενικής βάσης
5. ανάλογα με τη φύση των κονδυλίων που περιλαμβάνουν	→ εκμετάλλευσης (ή τρέχοντες) – κεφαλαίου → τακτικοί – έκτακτοι → κύριοι – προσαρτημένοι
6. ανάλογα με τη μέθοδο κατάταξης των εσόδων + εξόδων	→ κλασσικοί - προγραμμάτων

Τόμος 4 – Κεφάλαιο 6 - Ενότητα 4

Υφιστάμενο σύστημα κρατικού προϋπολογισμού

Τόμος 4 – Κεφάλαιο 6 - Ενότητα 4 Προϋπολογισμός προγραμμάτων

Χαρακτηριστικά του προϋπολογισμού προγραμμάτων

- Η κατηγοριοποίηση ενός προϋπολογισμού προγραμμάτων συνήθως περιλαμβάνει 3 ή 4 επίπεδα:
  - 1^ο: αποτυπώνονται οι βασικοί τομείς πολιτικής ενός κράτους (περιβάλλον, δικαιοσύνη κλπ), οι οποίοι συναντώνται και με τους όρους *αποστολές* ή *λειτουργίες*.
  - 2^ο–3^ο: καταγράφονται τα προγράμματα και υποπρογράμματα που εξυπηρετούν τον κάθε τομέα.
  - 4^ο: καταγράφονται οι δράσεις κάθε προγράμματος

Τόμος 4 – Κεφάλαιο 6 - Ενότητα 4

Κατηγοριοποίηση προϋπολογισμού προγραμμάτων

Χαρακτηριστικά του προϋπολογισμού προγραμμάτων

- Σε κάθε πρόγραμμα καταγράφονται όλοι οι πόροι (υλικοί και ανθρώπινοι) που διατίθενται για την επίτευξη των στόχων του
- Οι πόροι (εισροές) και τα αποτελέσματα (εκροές) κάθε δράσης σχετίζονται
- Σε όλα τα επίπεδα (λειτουργίες, προγράμματα, δράσεις) τίθενται γενικοί και ειδικοί στόχοι και μετρήσιμοι δείκτες –όπου είναι εφικτό- για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων
- Με τη μορφή προγραμμάτων μπορούν να αποτυπωθούν και οι δράσεις των άλλων φορέων (π.χ. ΟΤΑ, ΝΠ) που παράγουν δημόσια αγαθά και υπηρεσίες.

Τόμος 4 – Κεφάλαιο 6 - Ενότητα 5

Το ισοζύγιο του προϋπολογισμού των δημόσιων φορέων

Ισοζύγιο προϋπολογισμού δημόσιου φορέα:

η σχέση που υπάρχει ανάμεσα στα έσοδα και τα έξοδα ενός δημόσιου φορέα.

Ισοσκελισμένος προϋπολογισμός : αν έσοδα = έξοδα

Πλεονασματικός προϋπολογισμός : αν έσοδα > έξοδα

Ελλειμματικός προϋπολογισμός : αν έσοδα < έξοδα

Τόμος 4 – Κεφάλαιο 6 - Ενότητα 5

Το ισοζύγιο του προϋπολογισμού των δημόσιων φορέων

Το ισοζύγιο του προϋπολογισμού των δημόσιων φορέων

συνολικό ισοζύγιο

τυπικά παρουσιάζεται πάντα ισοσκελισμένο

καθαρό ισοζύγιο

όταν είναι ελλειμματικό, αυξάνεται η συνολική ζήτηση και η οικονομική δραστηριότητα (επεκτατικός προϋπολογισμός)

όταν είναι πλεονασματικό, μειώνεται η συνολική ζήτηση και η οικονομική δραστηριότητα (περιοριστικός προϋπολογισμός)

πρωτογενές ισοζύγιο

όταν είναι ελλειμματικό, υπάρχει αρνητική αποταμίευση (αύξηση δημοσίου χρέους, μεταβίβαση βάρους κάλυψης καταναλωτικών δαπανών σε επόμενες γενιές)

όταν είναι πλεονασματικό, υπάρχει αποταμίευση (αύξηση επενδύσεων, οικονομικής ανάπτυξης, συγκράτησης/εξυπηρέτησης δημοσίου χρέους)

Οι βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν τον προϋπολογισμό των δημόσιων φορέων

1. Η αρχή της δημοσιότητας → θα πρέπει να έχει ευρεία δημοσιότητα ώστε να υπάρχει ενημέρωση και να ασκείται κριτική στη δημοσιονομική πολιτική που ασκείται.
2. Η αρχή του ενιαυσίου (της ετήσιας βάσης) → αναφορά σε έτος → τίθεται χρονικός περιορισμός για μεγαλύτερη ακρίβεια (= 12 μήνες) → οικονομικό έτος, το οποίο δεν πρέπει απαραίτητα να συμπίπτει με το ημερολογιακό.
3. Η αρχή της ειλικρίνειας → λαμβάνονται υπόψη πραγματικά οικονομικά δεδομένα, γιατί μόνο έτσι θα ελαχιστοποιηθεί η απόκλιση μεταξύ πραγματοποιηθέντων + προϋπολογισθέντων.
4. Η αρχή της σαφήνειας → κατά τρόπο που να μην αμφισβητείται η προέλευση ή ο ειδικός σκοπός που προορίζονται, προκειμένου να αποφευχθεί η σύγχυση + να είναι δυνατή η άσκηση ελέγχου από τα εποπτικά όργανα + το κοινωνικό σύνολο. Έτσι, διαχωρίζονται ανάλογα με τη φύση τους σε κατηγορίες για να έχουν ομοιογένεια.
5. Η αρχή της ενότητας → επιβάλλεται η συγκέντρωση όλων των εσόδων + εξόδων του φορέα σε έναν ενιαίο προϋπολογισμό + όχι η διάσπασή τους σε επιμέρους προϋπολογισμούς ή λογαριασμούς, για να μπορεί να υπάρχει πλήρης + ενιαία εικόνα + να διευκολύνεται ο στόχος της διαφάνειας + ορθολογικότητας στην πραγματοποίηση δαπανών.
6. Η αρχή της πληρότητας (ή καθολικότητας) → πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα έσοδα και έξοδα που μπορούσαν αντικειμενικά να προβλεφθούν κατά το χρόνο κατάρτισης.
7. Η αρχή της ειδικότητας → αναγραφή κατά κατηγορία εξειδίκευσης.
8. Η αρχή του μη ειδικού προορισμού των εσόδων → δεν πρέπει ορισμένα έσοδα να θεωρούνται εκ των προτέρων ότι είναι δεσμευμένα για κάλυψη συγκεκριμένων δαπανών.

Το θεσμικό πλαίσιο του κρατικού προϋπολογισμού ύ στην Ελλάδα: κατάρτιση, ψήφιση, εκτέλεση και έλεγχος

Ενότητα 1: Δομή του κρατικού προϋπολογισμού

Ενότητα 2: Κατάρτιση του προϋπολογισμού

Ενότητα 3: Ψήφιση του προϋπολογισμού

Ενότητα 4: Εκτέλεση του προϋπολογισμού

Ενότητα 5: Έλεγχος εκτέλεσης του προϋπολογισμού

Ενότητα 6: Απολογισμός - Ισολογισμός

Ενότητα 7: Αρμόδιοι δημόσιοι φορείς για τον κρατικό προϋπολογισμό

Οι φάσεις του προϋπολογισμού των δημόσιων φορέων

1. Το στάδιο της κατάρτισης: προετοιμασία που λαμβάνει την τελική μορφή ύστερα από διάφορες επεξεργασίες, για να υποβληθεί για συζήτηση και ψήφιση στο αρμόδιο κατά περίπτωση όργανο.
2. Το στάδιο της ψήφισης: συζήτηση επί του τελικού σχεδίου + λήψη τελικών αποφάσεων για τις πιστώσεις και τις πηγές άντλησης των εσόδων πριν τη ψήφιση.
3. Το στάδιο της εκτέλεσης: πραγματοποίηση των αναγραφόμενων εσόδων και εξόδων και αρχίζει με την έναρξη του οικονομικού έτους που αφορά.
4. Το στάδιο του ελέγχου: περιλαμβάνει όλες τις ενέργειες που αφορούν την εξέταση της νομιμότητας και της αποτελεσματικότητας της δημοσιονομικής διαχείρισης.

Μέγεθος, διάρθρωση και οικονομικές επιπτώσεις του κρατικού προϋπολογισμού στην Ελλάδα

Ενότητα 1: Δημοσιονομική κατάσταση στην Ελλάδα και την Ευρωζώνη

Ενότητα 2: Το ύψος και η σύνθεση των εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού

Ενότητα 3: Δομή των δημοσίων δαπανών

Ενότητα 4: Το ισοζύγιο του κρατικού προϋπολογισμού και το μέγεθος του δημόσιου χρέους

-
- πολύπλοκο και κοινωνικά άδικο φορολογικό σύστημα
  - μεγάλο μέγεθος φοροδιαφυγή
  - αρνητικό ισοζύγιο προϋπολογισμού για μεγάλο χρονικό διάστημα
  - υψηλό δημόσιο χρέος & ενίσχυσή του από ελλείμματα

Τόμος 4 –
Κεφάλαιο 9
Ειδικοί
λογαριασμοί

Ενότητα 1: Διάκριση των ειδικών λογαριασμών

Ενότητα 2: Χρησιμότητα των ειδικών λογαριασμών

Ενότητα 3: Ποσά που διακινούνται με τους ειδικούς λογαριασμούς

Ενότητα 4: Συνέπειες από την παρουσία των ειδικών λογαριασμών

Ειδικοί Λογαριασμοί

- καθιερώθηκαν το 1951
  - ανέρχονται στους 354 περίπου
  - Διάκριση:
    - *αυτόνομοι ειδικοί λογαριασμοί* (εκτός προϋπολογισμού): 275 (π.χ. λογαριασμοί κονδυλίων έρευνας ΑΕΙ-ΤΕΙ, ΕΛΕΓΕΠ, απογευματινά ιατρεία νοσοκομείων κλπ.), το ισοζύγιό τους δεν προσμετράται στο έλλειμμα του προϋπολογισμού
    - *ειδικοί λογαριασμοί εντός του προϋπολογισμού*: 79 (π.χ. σπατόσημο, λογαριασμοί πόρων από ΕΕ κλπ.), το ισοζύγιό τους προσμετράται στον προϋπολογισμό
- Πλεονεκτήματα: εξασφαλίζουν διαχειριστική ευελιξία, διευκολύνουν την αξιολόγηση και τον έλεγχο των αποτελεσμάτων από την εφαρμογή ειδικών προγραμμάτων κλπ.
- Μειονεκτήματα: δημιουργούν δημοσιονομική αταξία, αποκρύπτουν μέρος των δημοσίων δαπανών, του δημοσίου χρέους και του ελλείμματος κλπ

Τόμος 4 – Κεφάλαιο
10
**Δημοσιονομικές
υποχρεώσεις που
απορρέουν από τη
συμμετοχή της
Ελλάδας στην ΕΕ**

Ενότητα 1: Το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης

Ενότητα 2: Διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος

Ενότητα 3: Χρηματικές ροές από και προς την ΕΕ

Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης: ένας κοινοτικός μηχανισμός που υποχρεώνει τις χώρες της ΕΕ να έχουν έλλειμμα γενικής κυβέρνησης κάτω από το 3% του ΑΕΠ και το δημόσιο χρέος τους να μην ξεπερνά το 60% του ΑΕΠ.

όταν έλλειμμα > 3% του ΑΕΠ → κινείται η **Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος:** συντάσσεται έκθεση σχετικά με το έλλειμμα και γίνεται σύσταση στη χώρα να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για τον περιορισμό του. Αν για δύο συνεχόμενα έτη η χώρα δεν καταφέρει να μειώσει το έλλειμμα κάτω από το 3% επιβάλλονται ποινές.

Τόμος 4 – Κεφάλαιο
11
**Διαπιστώσεις-
συμπεράσματα-
προτάσεις
πολιτικής**

δημοσιονομικό: το σημαντικότερο πρόβλημα της χώρας μας

Ελλείμματα $\Rightarrow$ $\uparrow$ δημόσιο χρέος $\Rightarrow$ $\uparrow$ δαπανών για εξυπηρέτηση χρέους $\Rightarrow$ $\uparrow$ ελλειμμάτων κοκ.

Αιτίες: λανθασμένες προβλέψεις μεγεθών, απόκρυψη στοιχείων ή τυχαία γεγονότα, «πολιτικοί κύκλοι», ανορθολογική δομή του φορολογικού συστήματος και μεγάλη φοροδιαφυγή.

Προτάσεις πολιτικής: αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος (διεύρυνση φορολογικής βάσης, κατάργηση αδικαιολόγητων απαλλαγών κ.ά.), συγκράτηση, εξορθολογισμό και αξιολόγηση των δημοσίων δαπανών.